

Pan Krzysztof Gawkowski

**Wicepremier Rady Ministrów
Minister Cyfryzacji**

ul. Królewska 27
00-060 Warszawa
esp: /MAiC/SkrytkaESP

Petycja

o podjęcie inicjatywy legislacyjnej mającej na celu przywrócenie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniach administracyjnych dotyczących lokalizacji instalacji radiokomunikacyjnych emitujących promieniowanie elektromagnetyczne

Celem niniejszej petycji jest przywrócenie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniach administracyjnych dotyczących lokalizacji instalacji radiokomunikacyjnych emitujących promieniowanie elektromagnetyczne poprzez zaliczenie do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych, z wyłączeniem radiolinii, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 300 000 MHz, w których równoważna moc promieniowana izotropowo wyznaczona dla pojedynczej anteny wynosi nie mniej niż 15 W.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (dalej jako "ustawa środowiskowa") wprowadziła następujące zasady:

1. Każdy ma prawo do uczestniczenia, na warunkach określonych ustawą w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa (art. 5).
2. Każdy ma prawo składania uwag i wniosków w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa (art. 29).
3. Organy administracji właściwe do wydania decyzji lub opracowania projektów dokumentów, w przypadku których przepisy ustawy lub innych ustaw wymagają zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa, zapewniają możliwość udziału społeczeństwa odpowiednio przed wydaniem tych decyzji lub ich zmianą oraz przed przyjęciem tych dokumentów lub ich zmianą (art. 30).
4. Jeżeli w ustawie jest mowa o oddziaływaniu na środowisko rozumie się przez to również oddziaływanie na życie ludzi (art. 3 ust. 2).

Zgodnie z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przedmiotem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest określenie środowiskowych uwarunkowań realizacji danego przedsięwzięcia, przez które należy rozumieć "zamierzenie budowlane lub inną ingerencję w środowisko polegającą na przekształceniu lub zmianie sposobu wykorzystania terenu".

Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia, mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko stwierdza, w drodze postanowienia, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Jednocześnie określa zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (art.63 ust.4 ustawy środowiskowej).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 8 ustawy środowiskowej ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko to postępowanie obejmujące, w szczególności: weryfikację raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, uzyskanie wymaganych ustawą opinii i uzgodnień oraz zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Postępowanie służy ocenie na wstępnym etapie lokalizacyjnym wszystkich potencjalnych zagrożeń dla środowiska oraz podjęciu próby wypracowania rozwiązań, eliminujących lub maksymalnie minimalizujących negatywne oddziaływania na środowisko, które następnie powinny być wykorzystane na dalszych etapach postępowania administracyjnego.

Stosownie do art. 62 ust.1 ustawy środowiskowej, w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko określa się, analizuje oraz ocenia, w szczególności: bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na środowisko oraz ludność, w tym zdrowie i warunki życia ludzi, możliwości oraz sposoby zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i wymagany zakres monitoringu.

W myśl art. 80 ust. 1 ustawy środowiskowej, jeżeli była przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, właściwy organ wydaje decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, biorąc pod uwagę m.in.: wyniki uzgodnień i opinii, ustalenia zawarte w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, wyniki postępowania z udziałem społeczeństwa.

Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje przed uzyskaniem: decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego, decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych oraz decyzji o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części - wydawanych na podstawie ustawy- Prawo budowlane, co wynika z treści art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy środowiskowej.

Zgodnie z art. 71 ust. 1a ustawy środowiskowej, wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje także przed dokonaniem zgłoszenia budowy lub wykonania robót budowlanych oraz zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części na podstawie ustawy -Prawo budowlane.

Stosownie do art. 71 ust. 1 ustawy środowiskowej, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach określa środowiskowe uwarunkowania dla realizacji konkretnego przedsięwzięcia.

Zasadniczą cechą postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji planowanego przedsięwzięcia, jest ustalenie zagrożeń, jakie niesie ze sobą dane przedsięwzięcie, a na tej podstawie powiązanie owych zagrożeń z wpływem na środowisko, usunięcie bądź ograniczenie owych zagrożeń.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nie jest decyzją uznaniową. Oznacza to, iż organ właściwy do wydania tej decyzji winien przeprowadzić postępowanie przewidziane przepisami ustawy środowiskowej i jest zobligowany wydać tę decyzję, jeżeli inwestor spełni wymagania określone przepisami ustawy środowiskowej.

Przedsięwzięcia wymagające przeprowadzenia opisanego postępowania wskazane są w wykazie ustalonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Przyczyną powstania niniejszej petycji jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 maja 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, które weszło w życie z dniem 4 czerwca 2022 r. W rozporządzeniu nowelizującym uchylono przepis § 3 ust. 1 pkt 8, zaliczający do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko m.in.: instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 7, z wyłączeniem radiolini, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 300 000 MHz, w których równoważna moc promieniowana izotropowo wyznaczona dla pojedynczej anteny wynosi nie mniej niż:

- a) 15 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 5 m od środka elektrycznego w osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
- b) 100 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 20 m od środka elektrycznego w osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,

- c) 500 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 40 m od środka elektrycznego w osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
- d) 1000 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 70 m od środka elektrycznego w osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
- e) 2000 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 150 m i nie mniejszej niż 100 m od środka elektrycznego w osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
- f) 5000 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 200 m i nie mniejszej niż 150 m od środka elektrycznego w osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
- g) 10 000 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 300 m i nie mniejszej niż 200 m od środka elektrycznego w osi głównej wiązki promieniowania tej anteny.

Powołana nowelizacja przepisów prawa postawiła wszystkich przedsiębiorców telekomunikacyjnych, jako inwestorów, w bardzo korzystnej dla nich sytuacji ponieważ przestali być zobowiązani do pozyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia.

Jak wskazuje się w uzasadnieniu nowelizacji, przygotowanej przez Ministerstwo Cyfryzacji, usunięcie z katalogu przedsięwzięć mogących potencjalnie zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych, z wyłączeniem radiolinii, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 300 000 MHz, zostało podyktowane tym, że przedsięwzięcia te nie powodują znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko oraz nie zostały one objęte postanowieniami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko. Nie ma więc merytorycznego uzasadnienia dla utrzymania obowiązku uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego rodzaju inwestycji. W efekcie w trakcie procesu inwestycyjnego zmierzającego zarówno do budowy, jak i przebudowy lub rozbudowy tych obiektów nie będzie zachodziła potrzeba uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, co bezpośrednio skutkować będzie zmniejszeniem obciążeń podmiotów planujących realizację inwestycji.

Celem niniejszej petycji jest zwrócenie uwagi na negatywne skutki nowelizacji rozporządzenia dla mieszkańców, w naszym przekonaniu nie tylko naszej gminy, oraz na działalność wójtów, burmistrzów i prezydentów miast – jako organów właściwych do wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ujmując rzecz w aspekcie prawnym – zmianą rozporządzenia Rada Ministrów pozbawiła społeczność gminną uprawnień gwarantowanych do 4 czerwca 2022 r. ustawą środowiskową, a wymienionych na wstępie niniejszego uzasadnienia, w szczególności prawa do bycia poinformowanym o planowanych zmianach w środowisku na etapie ustalania lokalizacji przedsięwzięcia. Mieszkańcy utracili możliwości uzyskania oficjalnej (urzędowej, a przez to wiarygodnej) informacji o tym, co się dzieje w ich najbliższym otoczeniu w sferze inwestycyjnej.

Ujmując rzecz w aspekcie interesu publicznego – mieszkańcy mając, paradoksalnie właśnie dzięki rozwojowi technik telekomunikacyjnych, dostęp do wszelkiego rodzaju źródeł informacji, nie zawsze zweryfikowanej, obawiają się o ujemny wpływ nowych przedsięwzięć radiokomunikacyjnych nie tylko na własne zdrowie, ale i przyszłą kondycję zdrowotną obecnie najmłodszego pokolenia. To budzi protesty i niepokoje, które obecnie mają miejsce również w Gminie Kęty.

W naszej ocenie takie postawy społeczne mogą mieć swoją przyczynę również w działalności władz publicznych stanowiących prawo.

Mianowicie Ministerstwo Cyfryzacji w trakcie konsultacji projektu wymienionego rozporządzenia nowelizacyjnego, w całości odrzuciło stanowisko Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Badań Radiacyjnych im. Marii Skłodowskiej-Curie, w którym wyspecjalizowana w omawianej problematyce Komisja ds. Problemów Bioelektromagnetycznych podniosła, że (cytat): "W związku z powyższym trudno zaakceptować propozycję całkowitego wyeliminowania instalacji radiokomunikacyjnych o dowolnej mocy z listy przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko. Faktem jest, że po zmianie wartości dopuszczalnych PEM w środowisku, kryteria kwalifikacyjne powinny być zmienione. Jednak nawet przy obecnych limitach instalacje radiokomunikacyjne powinny być zaliczane do przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko. Nie jest tajemnicą, że inwestorzy dosyć skutecznie wykorzystują niedoskonałości obecnego rozporządzenia i niedodefiniowanej „nieistotnej zmiany” przy lokalizacji i rozbudowie instalacji radiokomunikacyjnych, dlatego zdaniem Komisji powinno się znnowelizować sposób kwalifikacji rozszerzając kryteria kwalifikacyjne do pozwalających na pełniejszą i jednoznaczną ocenę inwestycji, a jednocześnie nie wymagające bardzo szczegółowych i tym samym kosztownych analiz."

Następnie Polskie Towarzystwa Badań Radiacyjnych proponuje wyłącznie zmianę, a nie usunięcie przepisów dotyczących instalacji radiokomunikacyjnych.

Niestety Ministerstwo Cyfryzacji uznało propozycję Towarzystwa za (cytat) "nieuprawnioną regulację".

Przedstawiając powyższe nie sposób nie zauważyć, że przepisy ustawy środowiskowej nakazują organom administracji opierać się w swoich działaniach na stanie i osiągnięciach współczesnej wiedzy naukowej. Chyba truizmem będzie przypomnienie, że zdobycze współczesnej wiedzy naukowej to efekt działalności uczelni, ośrodków badawczych, Polskiej Akademii Nauk i właśnie towarzystw naukowych. A w tym przypadku chodzi przecież o stanowisko zajęte przez ogólnopolskie towarzystwo naukowe, które skupia w swojej działalności autorytety w dziedzinie badań radiacyjnych, zarówno ze sfery cywilnej jak i wojskowej.

Nie będzie chyba przekroczeniem ram niniejszej petycji zwrócić uwagę, że z efektów prac towarzystw naukowych korzystamy w każdej dziedzinie ochrony zdrowia, a to właśnie troska o zdrowie publiczne jest jedną z przesłanek tej petycji. Przykładowo, na wskazaniach Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego, czy Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego opierają się nie tylko pacjenci, ale i cała służba zdrowia, łącznie z wszystkimi laboratoriami medycznymi.

Na koniec trzeba przytoczyć ocenę obecnego stanu przepisów w zakresie emisji promieniowania elektromagnetycznego. W piśmiennictwie przedmiotu, możliwy obecnie udział mieszkańców w postępowaniu, ale dopiero na etapie procedury zgłaszania inwestycji radiokomunikacyjnej do eksploatacji, oceniono następująco (cytat): "*Novum* w procedurze dokonywania zgłoszeń dotyczących instalacji, które wytwarzają pole elektromagnetyczne, jest obecność swoistej namiastki zapewnienia udziału społeczeństwa.". W tej samej pracy jej autor podsumował, że (cytat): "... polska regulacja dotycząca emisji fal elektromagnetycznych kształtowała się niejako metodą prób i błędów." (podkreślenia przez autora petycji; Dobrowolski G., *Ewolucja przepisów dotyczących emisji promieniowania elektromagnetycznego w Polsce*. Artykuł w *Prawne problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska*, nr 2/2023 s. 1-14).

Czy w tworzeniu prawa, którego celem jest chroniona konstytucyjnie wartość, jaką jest zdrowie obywateli, powinniśmy nadal zmierzać metodą prób i błędów tj. pomijając stanowisko przedstawicieli polskiej nauki?

Przedstawiając powyższe zwracamy się do Pana Premiera jako Ministra Cyfryzacji o wnikliwe przeanalizowanie zaprezentowanego stanowiska i uwzględnienie postulatu niniejszej petycji składanej w interesie publicznym.